

Citiți lecția din manual: *Evreii din nordul Transilvaniei sub autoritatea statului ungar (1940-1944)*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Evreii din nordul Transilvaniei sub autoritatea statului ungar (1940-1944)

1. Definiție

Dictat = ansamblu de constrângeri asupra unui stat, prin presiuni politice, economice, militare, pentru a-l determina să accepte anumite condiții împotriva voinței sale.

2. Transilvania și Dictatul de la Viena

- 26 iunie-7 septembrie 1940 - România a pierdut 100.293 km² din teritoriul național (31.4%) și 6.398.243 locuitori (32.09%) în favoarea U.R.S.S. (Basarabia și nordul Bucovinei: 26 iunie 1940), Ungaria (Nord-vestul Transilvaniei: 30 august 1940) și Bulgaria (Cadrilaterul: 7 septembrie 1940);
- 30 august 1940 - semnarea **Dictatului** de la Viena: Germania și Italia au impus României cedarea Nord-vestului Transilvaniei (42.243 km², cu o populație de 2.5 milioane locuitori) Ungariei;
- pentru cei cca. 160.000 de evrei din Nord-vestul Transilvaniei, implicați în afaceri, industrie, comerț, agricultură, profesiunile liberale și administrație, anexarea a însemnat implementarea legislației antisemite specifice Ungariei condusă de Miklos Horthy;
- principalele măsuri legislative antisemite luate de guvernul maghiar au fost următoarele: revizuirea statutului cetățeniei, concedierea funcționarilor publici de origine evreiască, exmatricularea din sistemul de învățământ de stat, eliminarea evreilor din cultură, distrugerea operelor scriitorilor evrei, interzicerea căsătoriilor dintre evrei și unguri și implementarea sistemului muncii militarizate forțate.

3. Statul ungar vs. evreii din Nord-vestul Transilvaniei

- 1940-1944 - în Nord-vestul Transilvaniei, în contextul intrării trupelor de ocupație maghiare, s-a instaurat o atmosferă de teroare, menită să preseze populația românească să treacă granița în România ⇒ etnici români au fost masacrați de trupele regimului autoritar condus de Miklos Horthy: la Mihai Bravu, Nușfalău, Ciumărna, Zalău, Treznea, Huedin, Ip, Cerișa, Marca, Brețcu, Halmășd, Sântion, Mureșenii de Câmpie, Cosniciu de Sus, Camăr, Aghireș, Sucutard, Suciul de Sus, Luduș, Sărmașu, Tărian, Prundu Bârgăului, Moisei, Gădălin și Turda;
- septembrie 1940 - în Nord-vestul Transilvaniei, autoritățile maghiare au deportat evreii care nu s-au născut în Ungaria, considerați „străini”, în regiunea Camenița, iar sistemul muncii forțate a fost extins, cca. 15.000 de bărbați evrei fiind utilizați în detașamentele de muncă din armata ungară;
- 19 martie 1944 - după finalizarea *Operațiunii Margareta I* (ocuparea Ungariei de către trupele germane, pentru ca statul maghiar să nu se alieze cu U.R.S.S. și forțele Aliate), soarta evreilor din Ungaria și Nord-vestul Transilvaniei a fost pecetluită, fiind luată decizia aplicării „*soluției finale*”:
 - a. Obligatorietatea purtării stelei galbene (5 aprilie 1944): toți evreii din Nord-vestul Transilvaniei trecuți de vârsta de șase ani au fost obligați să poarte pe haină, la loc vizibil, o stea galbenă cu șase colțuri de 10x10 cm, confecționată din pânză, mătase sau catifea.
 - b. Ghettoizare (3-10 mai 1944): din Nord-vestul Transilvaniei, cca. 160.000 de evrei au fost concentrați în ghetourile (în depozite, fabrici scoase din uz, cărămidării, păduri și/sau în cartierele sărace) din Oradea (două ghetouri), Cluj-Napoca, Satu Mare, Sighetu Marmăției, Șimleul Silvaniei, Dej, Târgu-Mureș, Bistrița, Baia Mare (două ghetouri), Reghin și Gherla;
 - c. Deportare (16 mai-27 iunie 1944): peste 130.000 de evrei din Nord-vestul Transilvaniei au fost urcați în 45 de trenuri (cca. 3000 de evrei/tren) și trimiși în lagărul de exterminare de la Auschwitz-Birkenau, dintre care au supraviețuit doar 20.000 de evrei.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=jTFbOqfHmJg>

<https://www.youtube.com/watch?v=87-cmPMoqvqg>

Fișă de lucru: Evreii din nordul Transilvaniei sub autoritatea statului ungar (1940-1944)

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Interzicerea părăsirii ghetoului; orice tentativă se pedepsește cu împușcarea;

- se interzice orice fel de contact cu exteriorul;

- instituirea în ghetou a unei discipline militare și supunerea necondiționată a evreilor față de ordinele date de jandarmi;

- interdicția de a părăsi camera în care au fost cazați. Scularea a fost stabilită pentru ora 6 și stingerea pentru ora 20. Orice fel de gălăgie, discuție sau cântece sunt interzise;

- ghetoul trebuie să fie pustiu și mut, atât ziua cât și noaptea;

- ofițerii unguri și germani vor fi salutați cu capul descoperit, în poziție de drepți. Salutul în poziție de drepți este obligatoriu și pentru femei.”

(Teșu Solomovici, *Istoria Holocaustului din România. Transnistria și Transilvania de Nord*)

B. „Mâncarea principală și adesea unicul fel de mâncare a fost o supă chioară de cartofi. În ciuda porțiilor mici, după trecerea primelor zile de ghetoizare și terminarea proviziilor aduse de evreii de la țară, asigurarea hranei a devenit o problemă arzătoare. (...) Supraaglomerarea îngrozitoare a locuințelor, posibilitățile extrem de precare pentru gătit, igiena corporală și asistența sanitară total improprie au creat dificultăți insuportabile, dând naștere la tensiuni între locatari. Dar oricât de jalnică ar fi fost viața din ghetourile înființate în interiorul orașelor, ea nu a însemnat nimic față de condițiile cumplite care au domnit în cărămidăriile și în pădurile unde evreii au fost nevoiți să-și ducă traiul sub cerul liber, săptămâni de-a rândul. Cât privește aprovizionarea cu apă, în general unui locuitor din ghetou i-a revenit câțiva stropi de apă pe zi și adesea instalațiile s-au defectat după câteva zile de folosire. Evreii au săpat gropi pe care le-au folosit drept latrine. Practic, fiecare locuitor din ghetou a fost afectat de boli mai ușoare și de răceli, dar și-au făcut apariția și bolile mai grave, printre care dizenteria, tifosul și pneumonia.”

(Randolph L. Braham, Zoltan Tibor Szabo, *Enciclopedia geografică a Holocaustului din Transilvania de Nord*)

1. Menționați, pe baza sursei A, motivul pentru care evreilor le-a fost interzis să ia legătura cu oamenii din exterior.

2. Numiți, pe baza sursei B, o cauză a apariției bolilor în rândul evreilor.

3. Pornind de la cele două surse, realizați un eseu de minim 200 cuvinte despre viața din ghetou.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Șerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, București, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaș, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăgușin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, București, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuț, Stan, Viorica, Țigău, Dragoș Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, București, 2024.
6. Comisia Internațională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iași, 2005.
7. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iași, 2019.
8. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare și mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, București, 1993-1998.

